

Måste jag utveckla min studieteknik?

Varför?
Vad är studieteknik?

1

"Mitt bästa pluggtips är att lära känna sig själv och hur man själv lär sig bäst." (Isak Sarac, 19 år)

(avgångselev på Malmö Borgarskola, International Baccalaureate-programmet med toppbetyg i alla ämnen)

2

Att förstå sin roll som student

"Vad
.....förväntas
...av
.... mig?"

3

"Fake news" – i text och bild

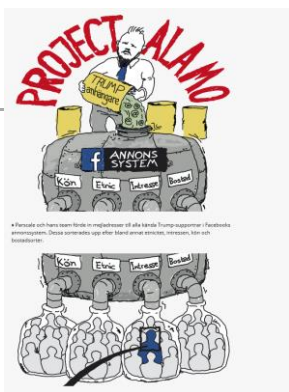
4

68 Facebook-likes

Definiera hudfärg
(95 % säkerhet)

Sexuell läggning (88 %
säkerhet)

Demokrat eller
republikan?
(85 % säkerhet)

<http://trumpsfakenewsfabrik.story.aftonbladet.se/> (Åtkomst 2017-08-31)

Varför Högre Utbildning?

- Samhällsutvecklingen – kvalificerade kunskaper behövs
- Globalisering, digitalisering, politisering
- Kampen om verklighetsbilder
- Sociala fora, felaktigheter, desinformation, destabilisering
- Myter före fakta
- Avhumanisering (språkbruk, tillskrivandet)
- Postmodern samhälle, multipla värden,
- Kritiskt tänkande

6

Gymnasiet

Högre utbildning

Frivilligt (men "praxis" att läsa)	Frivilligt (eller?)
Elev	Student
Närvarokontroll	Ingen närvarokontroll
Styrt, scheman	Friare, ökat ansvar
Tillrättalagd kurslitteratur	Olika typer av litteratur
Begränsad mängd litteratur	Mycket litteratur
Vem ansvarar för lärandet?	Eget ansvar för studierna
	Vetenskaplighet

7

Varför teori?

Om du ger någon en fisk, har denne mat för dagen.

Om du istället lär människan att fiska kan denne klara sig själv hela livet

8

Skillnad "lära ut" och "lära"

- (Ruta 1): Jag har lärt pricken vissla.
- (Ruta 2): Jag hör inte att han visslar !
- (Ruta 3): Jag sade att jag hade lärt honom, inte att han hade lärt sig

9

Olika syn på kunskap

- **Empirisk syn på kunskap:**
Kunskap är en återspeglning av verkligheten
- **Rationalistisk syn på kunskap:**
Kunskap är ett resultat av mänskligt tänkande
- **Konstruktivistisk syn på kunskap:**
Kunskap är en konstruktion för att göra erfarenheter begripliga.
- **Konstruktivistiskt perspektiv**
Teoretisk kunskap är inte en "avbildning" av världen utan en mänsklig konstruktion för att göra världen hanterbar och begriplig. Kunskap är på det viset inte sann eller osann, utan någonting som argumenteras och prövas. Kunskap är diskuterbar.

10

Story

11

Ytinriktat lärande

Djupinriktat lärande

■ Memorerar	Försöker förstå
■ Fokus på delar	Fokus på helheten, sammanhang
■ Vad står i texten?	Vad handlar texten om?
■ Läser på... oreflekterat	läser, tänker, går tillbaka...
■ Lär sig nytt stoff	Relaterar till befintlig kunskap
■ Målet - klara studierna	Målet - att förstå

12

Ytinriktat lärande

Jag skyndade mig, kommer inte ihåg...

Tänkte på att allt detta måste jag repetera...

Tänkte inte på vad jag läste...

Läste bara på....

Djupinriktat lärande

Gjort kopplingar mellan olika poänger...

Gick tillbaka för att finna kopplingarna...

Höll den tidigare sidan i minnet...

Relaterade tabeller/figurer till texten ...

13

Vad händer om man har instuderingsfrågor?

Många studenter fokuserade på frågorna – inte på helheten

”De trängde sålunda inte in i texten och försökte förstå vad som stod där, som avsikten var, utan nöjde sig med att så att säga gå runt texten och direkt plocka fram sådant som hade samband med frågorna”.

(Marton, Dahlgren, Svensson & Säljö, 1977, s. 97)
”Inläring och omvärldsuppfattning”

14

Ytinriktat lärande

- Memorerar
- Fokus på delar
- Vad står i texten?
- Läser på... oreflekterat
- Lär sig nytt stoff
- ”Jag måste”

- Målet - klara studierna

Djupinriktat lärande

- Försöker förstå
- Fokus på helheten, sammanhang
- Vad handlar texten om?
- läser, tänker, går tillbaka...
- Relaterar till befintlig kunskap
- ”Jag vill”

- Målet - att förstå

15

Film om yt- och djupinriktat lärande

”Robert” och ”Susan” – 19 minuter

- Teaching Teaching & Understanding Understanding (1/3)

16

”Mitt bästa pluggtips är att lära känna sig själv och hur man själv lär sig bäst.” (Isak Sarac, 19 år)

(avgångselev på Malmö Borgarskola, International Baccalaureate-programmet med toppbetyg i alla ämnen)

17

Att planera sina studier

- Är nödvändigt ... pga. omfattning och stress
- Tag kontroll för att undvika negativ stress
- Planera i tid och rum – långsiktigt och kortsiktigt
- Disciplinera dig själv (vilka är dina ”flyktmekanismer?”)
- Sätta mål
- Unna dig att göra annat ...

18

Att planera sina studier

- Gör en tidsplan, se över scheman
- När är deadlines (inlämningsuppgifter, tentor, egna deadlines)
- Läs före och efter föreläsningar och seminarier
- Planera in repetitioner och vila
- Skriv in "självstudier"
- Börja inte läs sista veckan före tentan....

19

Stress

- Positiv och mindre positiv stress
- Skaffa överblick och ta kontroll
- Olika förmåga till koncentration (störande faktorer?)
- Backa ut ur "dumstruten"

20

Stress

- Insikter
- Förmåga
- Planera
- Förhållningssätt
- Krav
- Kontroll
- Omgivningen (stöd? Informera?)
- Motivera
- Livsstil

21

Stress

"Hur äter man en elefant?"

22

Stress

- "Det avgörande är inte alltid hur man har det – utan hur man tar det"...
- "Pessimisten ser svårigheter i varje möjlighet, optimisten ser möjligheter i varje svårighet"

23

Stöd att få

- Studenthälsan (Kurator, sjuksköterskor.)
- Präst – existentiella frågor
- Skrivarverkstan
- Biblioteket
- Lärare
- Studentkåren - studentföreningar
- Kamrater

24

Motivation - tänk positivt

(Jan Berlin, SvD 2009-08-23 25)

Motivation

Det man är intresserad av att lära sig är mycket enklare att komma ihåg

- För vems skull läser Du?
- Tro på Dig själv....
- Vad leder studierna till?
- Motivera Dig själv...
- Undvik negativ stress...

26

Att läsa litteratur

- Ställa frågor till sig själv
- Göra sammanfattningar (i boken, i dator, ~10 minut)
- Göra under/överstrykningar
- Markera avsnitt (post-it-lappar?)
- Läs högt för er själva (hörselminne)
- "Skumläsa"
- Samarbeta (dela inte upp arbetet)

27

Lästeknik

- **Översiktsläsning** - snabb överblick av dispositionen
- **Lokaliseringsläsning** - sökande av enskilda fakta som man vet ska finnas i texten.
- **Intensivläsning** - Skaffa överblick. Sammanfatt med egna ord vad författaren vill säga med avsnittet/kapitlet.
- **Kritisk läsning** - Granskar logiken i resonemang och metoder. Är något väsentligt är utelämnat? Fakta vs. Värderingar?

28

Lästeknik – att ställa frågor

Förklara varför...
Vad är huvudidén med...
Hur skulle jag använda...
Vad är skillnaden / likheten...?
Vilka slutsatser kan jag dra...

Gör om rubriker till frågor... besvara dessa

29

Anteckningar

CREATE

- Röriga och svårlästa anteckningar blir inte använda
- Därför – planera dina anteckningar
- Måste man anteckna?

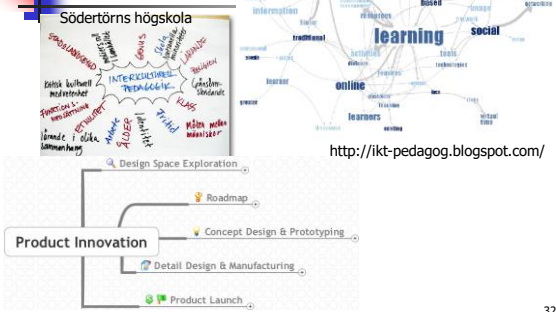
30

Föreläsninganteckningar

- Datera dina anteckningar
- Skriv rubrik
- Skriv på varannan rad eller åtminstone luftigt
- Koncentrera dig på begrepp och huvudtankar
- Anteckna hänvisningar till litteraturen
- Använd egna förkortningar som du själv förstår
- Illustrera – pilar, bilder, symboler
- Bearbeta genom att renskrivna för hand eller på datorn. Numrera sidorna.

31

Mindmap

32

Tentamensfråga

- **Teoretiska perspektiv**
- Redogör för de viktigaste sammanhangen, begreppen och delarna inom det som benämns (a) den kognitiva traditionen, och (b) det sociokulturella perspektivet. Redogör särskilt för synen på kunskap och lärande genom att ställa perspektiven mot varandra så att ev. likheter och skillnader framträder. Koppla (om möjligt) till några konkreta exempel (max 20 p) (max 1200 ord)

33

Vad förväntas av er?

- Vad innebär det när vi lärare ger er i uppgift att...
- "redogör för..."
- "diskutera"
- "reflektera"
- "analysera"
- "kritiskt granska"

34

Vad förväntas av er?

- Referera – återge det viktigaste
- Redogöra – det är mer redogöra för ett händelseförlopp, en företeelse, punkta upp olika element. Det är mer faktaorienterat.
- Motivera – ange skälen till en ståndpunkt (eller en händelse)
- Argumentera – framföra argument för eller emot en viss ståndpunkt, bygger fakta och hur dessa kan relateras i argumentationen

35

Vad förväntas av er?

- Diskutera – pröva olika förklaringar, ur olika vinklingar. Till exempel frågan om friskolors vara eller inte vara. Då måste man redogöra för viss fakta, vissa argument, kritiskt granska deras hållbarhet.
- Reflektera – framföra sina egna tankar och funderingar, baserat på andras tankar/skrivning
- Analysera – Gör en noggrann och djupgående analys

36

Vad förväntas av er?

- Kritiskt granska – granska fakta och argument och pröva dess giltighet. Vad sägs? Håller argumentation? Varför inte? Saknas något?
- Problematisera – Beskriva en problematik, diskutera denna och argumentera varför det är en problematik

37

Mail från student 2014

- "Du har sagt till oss ett antal gånger att det inte är konstigt att man inte förstår alla begrepp och formuleringar än, men att det kommer med tiden.
- Men när jag sitter och läser till exempel Carlgrens artikel, och måste Googla på vart fjärde ord för att jag inte vet vad det betyder, så är det väldigt svårt att få något grepp om vad det handlar om. När jag läst en sida, två gånger dessutom, så kan jag inte ens berätta/tänka på vad den handlade om, för att jag inte förstått. Så, hur ska jag göra för att förstå innan jag lärt mig alla begrepp?"
- (...) jag får ofta känslan av att alla andra förstår utom jag, och då känner jag mig bara dum och att det är för svårt för mig, att jag inte kommer fixa det. Men jag ska försöka igen och tänka på dina tips!

38

Akademiskt skrivande

Olika syften och situationer

- att skriva med sig själv eller studiegruppen som mottagare (informellt skrivande)
- att skriva med andra som mottagare (formellt skrivande)

39

Informellt skrivande

Skrivande som en väg att få syn på sin egen kunskap

Skriva för att klargöra sina tankar, t.ex. genom att

- beskriva viktiga begrepp med egna ord
- skriva sammanfattningar av det lästa
- anknyta till egna erfarenheter

40

Formellt skrivande

Presentera ett innehåll begripligt för andra

Texten ska visa prov på

- En kritisk-analytisk kompetens
- Kunskap om akademiska textkonventioner referat, referenser, citat
- Medvetenhet om allmänna skrivregler och stilmått (Ask, 2007).

Referens enligt APA-systemet

Ask, S. (2007). *Vägar till ett akademiskt skriftspråk*. Diss. Växjö: Växjö universitet.

41

Men är det inte innehållet som är det viktiga?

Hur lär man sig skriva akademiskt?

42

Komma i gång med skrivandet

- Brainstorma
- Tankeskrivande
- Tankekartor
- Prata in text
- Börja i det roliga / lätta
- Börja där tanken är (även om det är mitt i texten)
- Vänta inte på den perfekta formuleringen

(Dyste et al., 2003)

Referens enligt APA
Dysthe, O., Hertzberg, F. & Hoel, T.L. (2003). *Skriva för att lära skrivande i högre utbildning*. Enskede: TPB.

43

Sär skrivningar

I kontaktannonser och CV

"Jag är en mörk hårig sjuk sköterska "

"Jag är inte rädd att visa fram fötterna!"

"Vi söker medarbetare till vår kassa personal"

44

Fusk och plagiat

Vad är fusk och plagiat?

Skillnad

- Citera – ordagrann återgivning (med referens)
- Referera – återgivning av andemeningen med egna ord
- Plagiera – ordagrann återgivning eller beskrivning av andemening utan att ange källa.

45

Exempel på referens

Ungdomarnas förhoppningar om framtiden stämde illa överens med den nya tidens reella utsikter, vilket ledde till en »kollektiv disposition för revolt« (Bjurström 1997, s. 72).

I referenslistan enligt APA

Bjurström, E. (1997). *Högt & lågt – Smak och stil i ungdomskulturen*, (diss.). Umeå: Boréa Bokförlag.

46

I vems mun läggs texten?

Lärare ser kommunikationen med kollegorna som en nödvändig aspekt i arbetet, men ibland även som något negativt då (Lindqvist, 2002).

Lindqvist (2002) menar att lärare ser kommunikationen med kollegorna som en nödvändig aspekt i arbetet, men ibland även som något negativt.

47

Fritt "svävande citat"

Detta handlar om behov som fortplantning, mat, bekräftelse, trygghet, närhet samt anpassning och kunskapsöverföring.

Kommunikation är att prata med varandra, television, att sprida information, vår frisy, litteraturkritik: listan är ändlös.

(Fiske, 2001, s. 11)

Kommunikation ses som något grundläggande och naturligt och att man därför oftast inte bryr sig om att försöka beskriva innebörden.

48

”Thopknutet citat”

Detta handlar om behov som fortplantning, mat, bekräftelse, trygghet, närhet samt anpassning och kunskapsöverföring. Fiske (2001) framhåller detta och betonar:

Kommunikation är att prata med varandra, television, att sprida information, vår frisyra, litteraturkritik: listan är ändlös. (Fiske, 2001, s. 11)

Fiskes synsätt innebär att kommunikation ses som något grundläggande och naturligt och att man därför oftast inte bryr sig om att försöka beskriva innebörden.